

NATURVÄRDEN VID
LÅNGÖRSUDDEN, TIERP
KOMMUN.

INNEHÅLL

Bakgrund	4
Naturvärdesbedömning	5
Metodik.....	5
Skogliga nyckelbiotoper och objekt med naturvärde.....	6
Naturvärden vid Långörsudden	7
Osäkerhet i bedömningen	7
Naturmiljöer	7
Rödlistade arter	7
Känslighetsbedömning	8
Naturvärdesobjekt	8
1. Fuktig lövblandskog.....	8
2. Lundartad lövblandskog	9
3. Strandskog	10
4. Lövblandskog	11
Referenser	12

Beställning

Beställarens namn:

Magnus Lindblom

Framställt av:

Ekologigruppen AB

www.ekologigruppen.se

Telefon: 08 – 556 026 80

20121112

Huvudförfattare:

Johan Allmér

Godkänd av kund: JA/NEJ

BAKGRUND

Ekologigruppen har på uppdrag av Magnus Lindblom genomfört en naturvärdesbedömning vid Långörsudden i Tierp kommun. Markägare är Bergvik Skog Öst AB.

Naturvärdesbedömning och sammanställande av rapport för naturvärdena har gjorts av ekolog Johan Allmér på Ekologigruppen AB. Fältarbetet utfördes under i slutet av oktober månad.

NATURVÄRDESBEDÖMNING

Metodik

Fältarbetet har kompletterats med tidigare känd kunskap, i detta fall främst genom eftersök i databaser. Vi anser att kunskapsunderlaget på detta sätt är tillräckligt för den naturvärdesbedömning som finns i rapporten. En detaljerad inventering skulle också sannolikt uppdaga ytterligare rödlistade arter. Det är dock rimligt att anta att iakttagelser av ekologiska strukturer och signalarter har täckt in områdets värdekärnor på ett acceptabelt sätt.

En naturvärdesbedömning grundar sig främst på vetenskapliga fakta om ekologiska samband och förekomster av skyddsvärda arter. På kommunal och lokal nivå är den lokala situationen viktig för bedömningen, där värdefull natur relateras till hur vanlig naturtypen är i kommunen eller stadsdelen. På så sätt kan bristen på en värdefull naturtyp rendera denna ett högre värde än annars. Samtidigt innebär starka ekologiska samband att värdet bedöms högre.

Med **värdekärnor** avses särskilt värdefulla områden (naturvärdesobjekt) med sådana ekologiska kvaliteter att de kan fungera som revir eller hemort för olika ovanliga eller rödlistade arter. Det rör sig ofta om mindre vanliga naturtyper eller om naturtyper med viktiga ekologiska element (t.ex. död ved, rörligt markvatten, hålträd, blockmarker, gamla ädellövträd, etcetera).

Samtliga objekt har klassificerats med avseende på naturvärde. Med naturvärde menas här värde för biologisk mångfald. Friluftslivsaspekter med sådana parametrar som tillgänglighet, närhet, framkomlighet, samt estetiska värden, dvs om ett område upplevs som vackert eller ej, bedöms inte vid en naturvärdesbedömning.

Naturvärdesbedömningen gjordes i en fyrgradig skala enligt de riktlinjer som utarbetats av Naturvårdsverket. Naturvärdesklasserna är som följer:

- Klass 1 Högsta naturvärde (riksintresse)
- Klass 2 Mycket höga naturvärden (regionalt intresse/länsintresse)
- Klass 3 Höga naturvärden (stort kommunalt intresse)

Ekologigruppen AB använder dessutom ytterligare en klass:

- Klass 4. Lokala naturvärden (stort lokalt intresse/visst kommunalt intresse)

Med denna klass avses värden som är av betydelse för kommunal biologisk mångfald. Denna värdeklass kan ofta vara den svåraste att avgränsa då värdena i de mindre värdefulla biotoperna kan vara mindre tydliga. Klassen kan sägas representera värden som bestämt bör uppmärksammas, men som inte alltid kan hävda sig i en prioritering mellan olika värden.

Vid värdeklassificeringen har bedömning gjorts av följande parametrar:

1. Naturtypens eller geologiska formationens ovanlighet/sällsynthet. Exempelvis naturmiljöer som är mycket ovanliga ur ett riksperspektiv, exempelvis större ansamlingar av grova ihåliga ädellövträd, eller artrika betesmarker, klassas minst som regionalt intressanta.

2. Objektets storlek, samt kontinuitet. Ju större objekt och ju längre kontinuitet, desto högre värde. Storlek och kontinuitet är de två enskilt viktigaste ekologiska faktorerna för biologisk mångfald.
3. Ekologiska samband med intilliggande miljöer. Detta kriterium kan ersätta storlekskriteriet i de fall många små objekt med starka ekologiska samband ligger i nära anslutning till varandra.
4. Ekologiskt viktiga strukturer eller småmiljöer, exempelvis förekomst av död ved eller hålträd, som utgör viktiga livsmiljöer för hotade insekts-, svamp-, moss- och lavararter. En rik förekomst av grov död ved eller hålträd innebär alltid minst värdeklass 2.
5. Förekomst av hotade / rödlistade arter. I allmänhet tilldelas objekt med förekomst av akut eller kritiskt (EN, CR) hotade arter minst naturvärde 2. Områden med förekomst av sårbara arter (VU) tilldelas som regel minst värdeklass 3. Detta gäller även för områden med förekomst av sällsynta missgynnade arter (NT). Observera att undantag gäller för tämligen allmänt förekommande missgynnade fågelarter, där rödlistekriteriet utgörs av starkt minskande trend. Dessa arter utgörs av sånglärka, törnskata, stenskvätta, hämpling och entita. Förekomst av dessa arter medför inte automatiskt att området betraktas som kommunalt intressant.
6. Förekomst av signalarter. Arterna delas in i tre signalvärdekategorier, mycket högt signalvärde (3), högt signalvärde (2) och visst signalvärde (1). Om arter med mycket högt signalvärde förekommer, signalerar det oftast regionala intressen. På motsvarande sätt signalerar högt indikatorvärde kommunala intressen. Arter med visst indikatorvärde signalerar höga naturvärden om de förekommer i stor mängd eller med många arter.
I naturliga gräsmarker och öppna sandmarker är indikatorarter den viktigaste grunden för klassificering. I övrigt utgör de en viktig hjälp men utgör inte den viktigaste faktorn (se vidare nedan).
7. Förutsättningar för bibehållande av värde. En liten naturlig gräsmark, exempelvis en liten åkerholme kan tilldelas en lägre värdeklass om det bedöms vara omöjligt att på praktiskt sätt upprätthålla värden genom skötsel.

Skogliga nyckelbiotoper och objekt med naturvärde

Skogliga nyckelbiotoper utpekade av Skogsvårdsstyrelsen har som regel tilldelats klass 2, regionala naturvärden. Motiv för detta är att nyckelbiotoper endast utgör några få procent av länets skogsmark och att samtliga därför är av regional betydelse för den biologiska mångfalden. Undantag har gjorts för några områden där signalarter saknades eller var få, där den skogliga kontinuiteten var begränsad och där förekomst av ekologiskt viktiga strukturer var sparsamt förekommande.

Objekt med "naturvärde", enligt nyckelbiotopsinventeringen, har som regel tilldelats naturvärdeklass 3.

Naturvärden vid Långörsudden

Figur 1. Karta över naturvärden inom undersökningsområdet. Orange markering indikerar naturvärden av regionalt intresse, klass 2, gul markering indikerar naturvärden av kommunalt intresse, klass 3, grön markering indikerar naturvärden av lokalt intresse, klass 4. Avgränsningarna är ungefärliga.

Osäkerhet i bedömningen

Eftersom naturvärdesbedömningen gjordes under sen höst var det inte möjligt att inventera kärlväxter på ett tillförlitligt sätt. Detta medför att eventuella fynd av skyddsvärda och rödlistade kärlväxtarter kan ha förbisetts.

Naturmiljöer

Det inventerade området är till större del präglad av skogsbruk och de östra delarna utgörs av ren produktionsskog med tall och gran. Skogen är här gles och inget inslag av värdefulla ekologiska strukturer förekommer. Marken är blockrik och jordlagren utgörs av morän. Utmed stranden, som även den är blockrik, finns en albård.

I den västra delen av Långörsudden växer en lövblandskog med inslag av ädellövträd. Området är av Bergvik Skog AB utpekad som nyckelbiotop. Området kring dansbanan är björkdominerad men inslag av asp, ek och lönn förekommer också. Den sydöstra delen av lövskogsområdet utgörs av låglänt, fuktig lövblandskog med inslag av vattensamlingar. Norr om fuktskogen övergår lövbeståndet till en lundartad blandlövskog som domineras av lönn.

Rödlistade arter

Under naturinventeringen av undersökningsområdet hittades endast två rödlistade arter, skorpgelélav (NT) och narrtagging (NT). Skorpgelélav (*Collema occultatum*) växer på barken av lövträd. Vid Långörsudden växte den på en lönn och en ask i objekt 1. Det var endast små förekomster (små lavbålar) på trädstammarna men arten bedöms ha goda förutsättningar att växa till sig och även sprida sig till intilliggande träd. Narrtaggingen (*Kavinia himantia*) växer på död ved av lövträd, gärna i lundartade, och lite fuktigare miljöer. Vid Långörsudden växte den på en fallen lövträdsstam i objekt 1.

Det finns inga tidigare fynduppgifter från Långörsudden i artdatabanken databas över rödlistade arter.

Känslighetsbedömning

Naturvärdena är knutna till trädbärande miljöer vilket innebär att avverkning av träd kan medföra en negativ påverkan på områdets samlade naturvärden. Samtidigt är området i behov av röjningsåtgärder för att bibehålla de naturvärden som finns här. Bitvis finns det ett stort uppslag av sly och även invandring av gran vilket med tiden kan påverka naturvärdena negativt genom att värdefulla träd konkurreras ut. Avverkning av enstaka äldre träd bedöms inte påverka de samlade naturvärdena i området negativt. Detta är dock förutsatt att inga äldre träd avverkas i objekt nr. 1, där de högsta naturvärdena finns.

Den östra delen av objekt 2 och sydöstra delen av objekt 4 som ligger innanför föreslagen tomtgräns utgörs till stor del av triviala unga lövträd som björk och asp. Ett visst inslag av ädellövträd, som till exempel lönn, finns representerat i objekten, framför allt i objekt 2. En exploatering inom detta område bedöms inte påverka de samlade naturvärdena i området negativt då det rör sig om ett begränsat område som till stor del har begränsade naturvärden. Om det finns möjlighet kan eventuellt förekommande äldre ädellövträd inom föreslagen tomtmark sparas som ett inslag i framtida tomtmark.

Naturvärdesobjekt

Nedan beskrivs de objekt med höga naturvärden som hittades i undersökningsområdet. Se naturvärdeskartan (Figur 1) för objektens utbredning och läge.

1. Fuktig lövblandskog

Figur 2. Objekt 1. Låglänt, fuktig blandlövskog med förekomst av skorpgelélav (NT).

Beskrivning

Området utgörs av en låglänt, fuktig blandlövskog med inslag av bland annat al, ask och lönn. Den sydligaste delen av objektet är mycket fuktigt och här finns vegetationsfria ytor som till stor del är vattenfyllda. Död ved förekommer i objektet, men relativt sparsamt. Mot norr övergår marken till en friskare typ och skogen har här en mer lundartad karaktär. Här växer bland annat lundelm. Trädskiktet är olikåldrigt men inga riktigt grova gamla träd förekommer. Slyppslaget är bitvis stort och objektet skulle därför behövas röjas.

Naturvärdesbedömning

Objektet bedöms vara av regionalt intresse, klass 2, vilket motiveras av att ädellövskogar är skyddsvärda inslag i landskapet. Vidare motiveras bedömningen av förekomsten av rödlistade arter och signalarter.

Ekologiska strukturer

Död ved, äldre ädellövträd

Rödlistade arter/signalarter (S)

Narrtagging (NT, S), skorpigelälv (NT, S), stubbspretmossa (S), trädporrella (S)

2. Lundartad lövblandskog

Figur 3. Objekt 2. Lundartad lövblandskog.

Beskrivning

Objektet utgörs av lundartad lövblandskog med inslag av ask, asp, ek, hassel och lönn. Även björk och sälg förekommer. Lönnen dominerar, och framför allt som slyppslag. Trädskiktet är olikåldrigt men riktigt gamla träd saknas. Död ved förekommer sparsamt.

Naturvärdesbedömning

Objektet bedöms vara av kommunalt intresse, klass 3, vilket motiveras av att lövskogar med ädellövträd och skyddsvärda inslag i landskapet. Vidare motiveras bedömningen av förekomster av signalarter.

Ekologiska strukturer

Ädellövträd, död ved, hålträd av asp

Rödlistade arter/signalarter (S)

Trädporella (S), lönnlav (S), traslav (S)

3. Strandskog

Figur 4. Objekt 3. Strandskog med al, ask och död ved.

Beskrivning

Objektet utgörs av en aldominerad strandskog. Inslag av asp, ask, sälg och alm förekommer också. Strandskogen är relativt tät och trädskiktet är olikåldrigt men gamla träd saknas. Död ved förekommer spritt i objektet.

Naturvärdesbedömning

Objektet bedöms vara av kommunalt intresse, klass 3, vilket motiveras av att äldre, olikåldriga strandalskogar är ovanliga och skyddsvärda inslag i landskapet. Vidare motiveras bedömningen av förekomster av signalarter.

Ekologiska strukturer

Ädellövträd, hålträd, död ved.

Rödlistade arter/signalarter (S)

Rostfläck (S), stubbspretmossa (S)

4. Lövblandskog

Figur 5. Objekt 5. Lövblandskog, här vid dansbanan.

Beskrivning

Objektet utgörs av en lövblandskog med inslag av lövträd som björk, ek, asp, rönn, och sälg. Inslag av hassel och lönn finns också. Utmed stranden växer det al. Lövträden är över lag unga men enstaka äldre träd finns också, framför allt av björk. En stor del av området har klippta gräsytor.

Naturvärdesbedömning

Objektet bedöms vara av lokalt intresse, klass 4, vilket motiveras av att objektet utgör ett värdefullt utvecklingsområde för naturvärden knutna till intilliggande naturvärdesobjekt.

Ekologiska strukturer

Olikåldrig skog, ädellövträd, hålträd, död ved

Rödlistade arter/signalarter (S)

-

Referenser

Artdatabanken. 2012. Registerutdrag på rödlistade arter.

Gärdenfors. Ed. 2010. Rödlistade arter i Sverige.

Naturvårdsverket 2008. Inventering av skyddsvärda träd i kulturlandskapet.

Nordiska ministerrådet. 1994. vegetationstyper i norden.

Norén, M., Nitare, J., Larsson, A., Hultgren, B. & Bergengren, I. 2002. Handbok för inventering av nyckelbiotoper. Skogsstyrelsen, Jönköping.

Person. K. 2005. Ängs- och betesmarksinventeringen – inventeringsmetod.

Signalarter: indikatorer på skyddsvärd skog. Skogsstyrelsen 2000

Skogens källa,

http://www.svo.se/minskog/templates/svo_se_vanlig.asp?id=10440

Skogsstyrelsen.